

Przesyłam swoje propozycje z Elbląga - miejsca, które jest w województwie warmińsko-mazurskim, ale nie jest na Warmii, ani na Mazurach. Więcej, jak twierdzi znaczna grupa moich współmieszkańców, jest miastem niewłaściwie ulokowanym na regionalnej mapie kraju. I dopowiem jeszcze, że równie niechętnie przyjmowanym przez nowy, prężniejący ośrodek regionalny, jakim stał się Olsztyn. Czego w wielu przypadkach obustronnie doświadczyłem, będąc z obu miastami blisko związany. Mam jednak nadzieję, i tak traktuję powstający kanon kulturowy regionu, że da on choć cień szansy na zbliżenie i zrozumienie, niekoniecznie jednak akceptację i asymilację. Piszę więc o wydarzeniach, dziełach, ludziach i miejscach, które są dla nas wspólne. Ale nie dla Warmii i Mazur, czy dla województwa warmińsko-mazurskiego, tylko dla szerszej pojętego regionu kulturowego, ukształtowanego przez przeszłość. Bo przecież Kopernik nie należy wyłącznie do Fromborka czy Olsztyna, ale jest też ważną częścią przestrzeni kulturowej Torunia - miasta z województwa kujawsko-pomorskiego. Tak, jak Warmia i Mazury nie są pokrzyżackim zagłębieniem zamkowym bez uwzględnienia Malborka, leżącego w województwie pomorskim. I kaleki jest to region bez przypomnienia Królewca, bez Albertiny, bez Immanuela Kanta - a to już poważna zagranica. Jestem przekonany, że kiedy nie będziemy się separować i licytować, sporo może nas łączyć - tak wewnątrz, jak i z sąsiadami. Wspólny los będzie jednak najbardziej widoczny w niedoborze propozycji kulturowych z ostatnich 70 lat. Nie przykryją tej pustki ani powstanie uniwersytetu w Olsztynie, ani też odbudowa elbląskiej starówki. Więcej, dziś w tym regionie nie ma już prawie wcale Warmiaków i Mazurów, a nowych idei i nowych autorytetów nikt głośno nie zaproponował. Nawet muzeum pegeerów tu nie powstało. Oj, a wydawało mi się, że jestem życiowym optymistą.

DZIEŁA

Kronika ziemi pruskiej - Piotr z Dusburga

De revolutionibus... - Mikołaj Kopernik

Na tropach Smętka - Melchior Wańkowicz

Nazwy, których nikt już nie wymienia - Marion hr. Dönhoff

„Wschodniopruskość”... - Robert Traba

Pan Samochodzik i... - Zbigniew Nowicki/Nienacki i kontynuatorzy

POSTACIE

Mikołaj Kopernik

Ignacy Krasicki

Gustaw Gizewiusz

Feliks Nowowiejski

Johann Gotfried Herder

Immanuel Kant

MIEJSCA

Wzgórze katedralne we Fromborku

Zamek biskupów warmińskich w Lidzbarku Warmińskim

Pola grunwaldzkie (tannenberskie)

Kanał Elbląski

Sieć zamków krzyżackich

Krzemieniec i/lub Sztynort jako przykłady założeń pałacowych

Wolfschanze - kwatera Hitlera w Gierłozy

WYDARZENIA

połowa XIII w. - kształtowanie się państwa zakonnego NMP w Prusach

1454-1466 - wojna trzynastoletnia i pokój toruński

1701 - podniesienie Prus do rangi królestwa, koronacja Fryderyka III

1772 - rozbiór Polski, wchłonięcie Prus Królewskich

1945-1948 - zmiana granic i wymiana ludności, likwidacja państwa pruskiego

1410, 1914, 1945 - trzy razy Tannenberg (Grunwald)

1999 - powstanie Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego